

BÖLÜM 7

SUÇ ve CEZA: FOUCAULT'NUN PANOPTIKON'UNA YOLCULUK

Mustafa YILDIRIM¹

GİRİŞ

Foucault, 20. yüzyıla damgasını vurmuş, yapısalcı ya da post-yapısalcı düşünce akımların içerisine sıkıştırılamayacak kadar önemli ve etkili bir düşünürdür (Cevizci, 2010: 1250-1251). Ülkemizde önde gelen, önemli Foucault uzmanlarından biri olan Veli Urhan'ın ifade ettiği gibi, "Foucault hem düşünceleri hem de yaşantısıyla tam bir özgürlük serüveninin kahramanıdır" (Urhan, 2013: 7). Önemli pek çok çalışmaya imza atmış olan Foucault'un suç ve disiplin biçimlerine derinlemesine bir şekilde temas ettiği eserleri *19. Yüzyılda Bir Aile Cinayeti: Annemi, Kız Kardeşimi, Erkek Kardeşimi Katleden Ben, Pierre Rivière ile Hapishanenin Doğuşu*'dur. İlk zikredilen eser, 1835'te, Fransız bir köylü olan ve annesi ve kardeşlerini katleden Rivière'nin oldukça uzun ve kılı kırk yararcasına yazdığı itirafı ile hukuki ve tıbbi raporları içeren bir metindir. Bu eserde yer alan dokümanlar Foucault ve ekibi tarafından titizlikle düzenlenmiştir ve Foucault, bu eseri, Nietzsche'den devraldığı genealojik (soykütüksel) yönteme göre kaleme almayı denemiştir ki Nietzsche'nin söz konusu yöntemi bilginin yerel iktidar işlemlerinin etkisi olarak üretilmiş olduğu düsturundan hareket eder (Downing, 2008: 69). Rivière vakası, bir katilin hatıratı üzerinden, çağdaş hukuk ve tıp söylemleri arasındaki savaşın derinlemesine düşünülmesine olanak tanır. Bu, Foucault'nun kriminal ve tıbbi kategorilere göre söylemin iktidar alanlarının bireyi yapılandığı düşüncesine iyi bir örnek teşkil eder (Downing, 2008: 69). Genealoji ya da soykütük, "özne inşasının maddi bağlamını ön plana çıkarmaya, 'özneleşmenin/tabi kılınmanın politik doğurganlığını tarif etmeye ve özneleştirici/tabi kılıcı pratiklere karşı oluşan direnişlere yardım etmeye çalışır" (Er, 2013: 300). Foucault'nun söz konusu eseri, Sarup'un da ifade ettiği gibi, "yalnızca psikiyatri için değil, hukuk tekniğiyle ilgilenen başta psikoloji, sosyoloji, genetikbilim olmak üzere bütün toplum ve insan bilimleri için yeni ufuklar açabilecek" özelliktedir (Sarup, 2010: 102).

¹ Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YILDIRIM, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri AD., myildirim@bartin.edu.tr

bir distopya yazarıyla birlikte, Foucault'nun modern topluma ilişkin görüşlerinin haklılığını günümüzde de görebilmek tarifi mümkün olmayan bir karamsarlığa ve korkuya kapılmamıza yol açmaktadır. Sonuç olarak, Foucault'nun haklı bir şekilde ifade ettiği gibi, iktidarın olduğu her yerde insan hep bir bilgi nesnesidir ve sürekli söylemlere maruz kalan ve söylemlerde inşa edilen tarihsiz bir özne olmak zorundadır.

KAYNAKLAR

- Akay, A. (2013). Foucault ve Bio-Politika. Zeynek Direk & Refik Güremen (Der.), *Çağdaş Fransız Düşüncesi* içinde (s. 77-87). İstanbul: Minör Yayınları.
- Becermen, M. (2016). Michel Foucault. A. Kadir Çüçen (Ed.), *Felsefe Tarihi III XX. Yüzyıl Filozofları* içinde (s. 577-617).
- Belsey, C. (2013). *Postyapısalcılık*. (Nursu Öрге, Çev.). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Certeau, M. d. (2017). *Tarih ve Psikanaliz* (İkinci Baskı). (Ayşegül Sönmezay, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Cesare Beccaria. (t.y.). *Vikipedi* içinde. 24 Haziran 2021 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Cesare_Beccaria adresinden erişildi.
- Cevzici, A. (2010). *Felsefe Tarihi* (İkinci Baskı). İstanbul: Say Yayınları.
- Chanter, T. (2019). *Toplumsal Cinsiyet*. (Mehmet Erguvan, Çev.). Ankara: Fol Kitap.
- Delacampagne, C. (2016). *20. Yüzyıl Felsefe Tarihi* (Beşinci Baskı). (Devrim Çetinkasap, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Downing, L. (2008). Works: Crime and punishment. In *The Cambridge Introduction to Michel Foucault* (pp. 69-85). Cambridge: Cambridge University Press. Doi: 10.1017/CBO9780511793240.006.
- Ekinci, S. (2011). *Devletin Dönüşümünün Güvenlik Alanına Yansıması: Türkiye'de Güvenlik Yönetişimi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Er, S. E. (2013). Tanrının Ölümü'nden İnsan'ın Arkeolojik Katline ya da Michel Foucault'nun Nietzsche'si. Nietzsche Paris'te (s. 291-309) içinde. Sadık Erol Er (Der.). İstanbul: Otonom Yayıncılık.
- Eskici Katırcıgil, B. (2017). Cesare Beccaria'nın Suç ve Ceza Felsefesi. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 155-179.
- Foucault, M. (1992). *Hapishanenin Doğuşu*. (Mehmet Ali Kılıçbay, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Foucault, M. (2000). *The Essential Works of Michel Foucault 1954-1988, Volume 3, Power*. James Faubion (Ed.), Robert Hurley et al. (Trans.). New York: The New Press.
- Foucault, M. (2002). *Kliniğin Doğuşu*. (İnci Malak Uysal, Çev.). Ankara: Epos Yayınları.
- Foucault, M. (2003). *Abnormal: Lectures at the Collège de France, 1974-1975*. Valerio Marchetti & Antonella Salomoni (Eds.), Graham Burchell (Trans.). New York: Verso.
- Foucault, M. (2013). *Toplumunu Savunmak Gerekir* (Altıncı Baskı). (Şehsuvar Aktaş, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sarup, M. (2010). *Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm. Eleştirel Bir Giriş*. (Abdülbaki Güçlü, Çev.). İstanbul: Kırk Gece Yayınları.
- Stone, A. (2016). *Feminist Felsefeye Giriş*. (Yonca Cingöz & Bilge Tanrısever, Çev.). İstanbul: Otonom Yayıncılık.
- Urhan, V. (2013). *Michel Foucault ve Düşünce Sistemleri Tarihi (Arkeoloji, Soykütüğü, Etik)*. İstanbul: Say Yayınları.
- Veyne, P. (2014). *Foucault, Düşüncesi, Kişiliği*. (Işık Ergüden, Çev.). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.